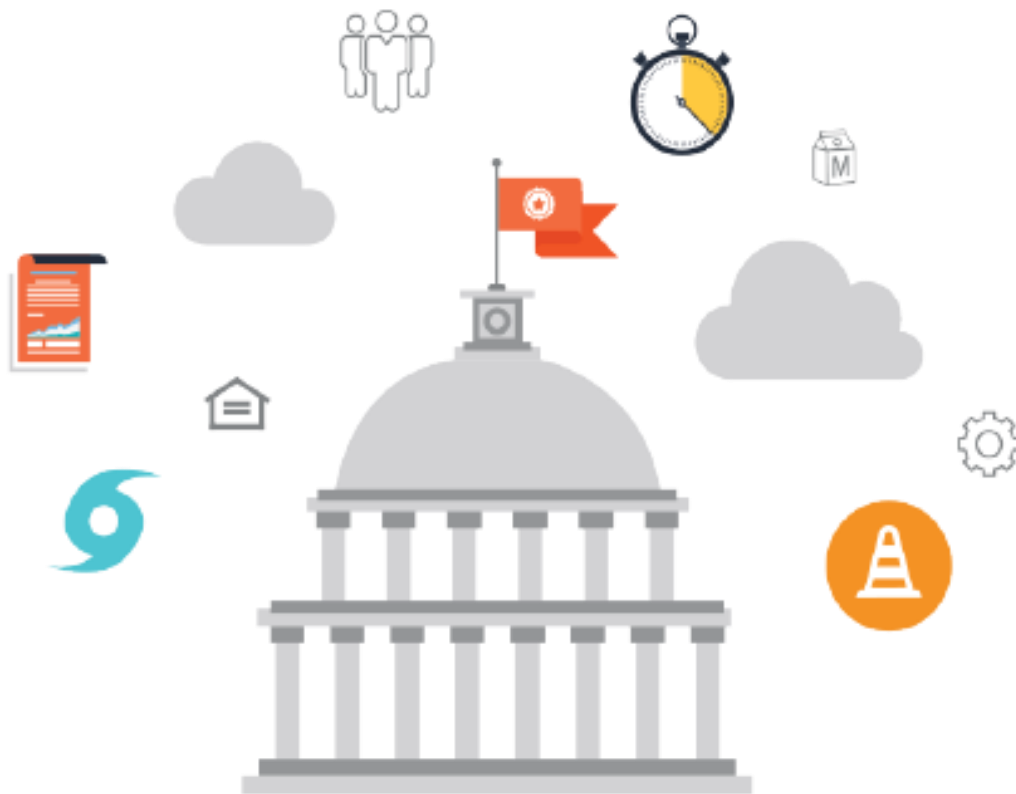

คู่มือการการปฏิบัติงาน

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

คู่มือการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

ความเป็นมา

หน้าที่ประการหนึ่งของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติไว้คือ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๓) สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐจึงมีหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

คู่มือการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในสำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐใช้อ้างอิงประกอบในขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐมีแนวทางปฏิบัติงานที่เป็นรูปแบบเดียวกัน โดยรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการจัดทำคู่มือฉบับนี้ เกิดจากการคิดวิเคราะห์ การกำหนดขั้นตอนรายละเอียดของการทำงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและกระบวนการต่างๆ ของสำนัก ให้ผู้ปฏิบัติงานไว้ใช้อ้างอิง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน

๒. เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโดยรวมของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐมีคู่มือการปฏิบัติงาน ใช้อ้างอิงในขั้นตอนการปฏิบัติงาน และช่วยลดความผิดพลาดในขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขต

คู่มือการปฏิบัติงานนี้ครอบคลุมขั้นตอนการกำหนดมาตรการ หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ การจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะส่งไปยังคณะรัฐมนตรี การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

นิยามศัพท์

“การตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ” หมายถึง การติดตามและประเมินผล การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานรัฐให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

“หน่วยงานของรัฐ” หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นที่ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายถึง ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะทางปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ” หมายถึง ระบบสารสนเทศที่ใช้แสดงสถานะเพื่อสนับสนุนการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว (แผนงาน โครงการ กิจกรรม กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ) โดยสามารถแสดงผลในลักษณะแผนผัง ขั้นตอน พร้อมรายละเอียดประกอบ สามารถสืบค้นและแสดงข้อมูลการดำเนินการตามหน้าที่ของรัฐ ในลักษณะ จำนวน สถิติ กราฟ และรายงาน ระบบสามารถเปิดให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลงานวิจัยข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ให้ประชาชนที่สนใจสามารถเข้าชมระบบได้

“ผู้ปฏิบัติงาน” หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทบาท

๑. หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ ประกอบด้วย

มาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือ คำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือ เป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่าผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร ต่อไป

ในการดำเนินการตาม (๑) (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป

มาตรา ๒๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณา วินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๒. หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือ คำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือ เป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่าผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุนและให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจ ประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ในการดำเนินการตาม (๑) (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป และเพื่อจัดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกันหารือและวางหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การดำเนินการต่อไปด้วย

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเนอเรื่องต่อศาล รัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความ เห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณา วินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

มาตรา ๓๙ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมาแถลงรายงานประจำปีต่อรัฐสภาด้วย

ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรายงานให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภา หรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนหรือจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำการสรุปมิให้ระบุรายละเอียดอันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น

โครงสร้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๓ ก หน้า ๒๒ - ๓๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑ ให้แบ่งส่วนงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักบริหารกลาง
- (๒) สำนักบริหารการคลัง
- (๓) สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์
- (๔) สำนักนโยบายและแผน
- (๕) สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์
- (๖) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๗) สำนักกฎหมายและคดี
- (๘) สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน
- (๙) สำนักสอบสวน ๑
- (๑๐) สำนักสอบสวน ๒
- (๑๑) สำนักสอบสวน ๓
- (๑๒) สำนักสอบสวน ๔

- (๑๓) สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ
- (๑๔) สำนักเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
- (๑๕) สำนักวิเทศสัมพันธ์
- (๑๖) สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา
- (๑๗) หน่วยตรวจสอบภายใน

อำนาจหน้าที่ของสำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบและพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐโดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณา เสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปีด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

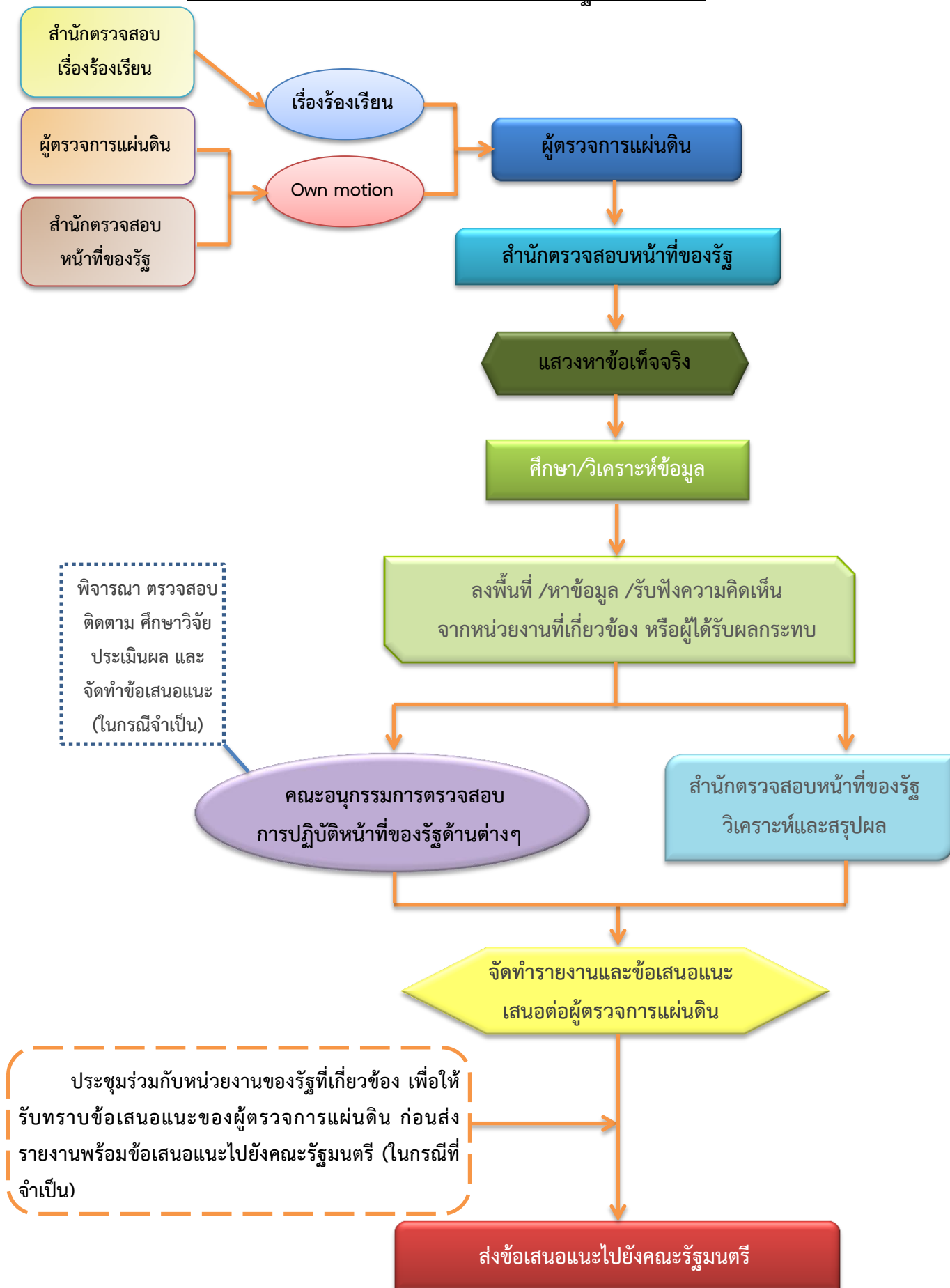
(๒) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล แสวงหาข้อเท็จจริง จัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมความเห็น และข้อเสนอเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

(๓) กำหนดมาตรการ หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีปฏิบัติในการส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

(๔) พิจารณา เสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

แผนผังขั้นตอนกระบวนการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ (Flowchart)

ลักษณะงานและวิธีการปฏิบัติงาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนด หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ให้ “รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน” เพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้แก่ประชาชน “ทุกคน” หรือ “ทุกชุมชน” เป็นการทั่วไป โดยที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน “ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ” ต่อไป ถ้ารัฐไม่กระทำตามที่ก็จะเป็นการฉ้อโกงใจไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หรือ ถ้ากระทำหน้าที่ไม่ดี ประชาชนและชุมชนย่อมมีสิทธิติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นได้ หน้าที่ของรัฐมีดังนี้

๑. รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิ อธิปไตย ความมั่นคงแห่งชาติ และความสงบเรียบร้อยของ ประชาชน

๒. รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด

๓. รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และในการศึกษาทุกระดับนั้น รัฐต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ และให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู

๔. รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง

๕. รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตาม หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และต้องดูแลมิให้มีการเรียกเก็บค่าบริการจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

๖. รัฐต้องอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และต้องจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

๗. รัฐต้องคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยร่วมกับประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

และต้องระมัดระวัง ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด ในการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม อย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ ประชาชนหรือชุมชน (EHIA) และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งชุมชนและประชาชนที่ เกี่ยวข้องก่อน และต้องนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตด้วย ถ้ามีผลกระทบเกิดขึ้น รัฐต้อง เยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ ชักช้า

๘. รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในความครอบครองของราชการที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความ มั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล หรือข่าวสารที่ว่านั้นได้โดยสะดวก เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความโปร่งใส ประชาชนตรวจสอบได้โดยตรงอันจะ เป็นประโยชน์ในการป้องกันและระงับยับยั้งการทุจริต และประพฤติมิชอบ

๙. รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรของดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อใช้ ให้เกิดประโยชน์ แก่ประเทศชาติและประชาชน โดยการจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่ง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ โทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของ ประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รวมตลอดทั้งการให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ใช้ประโยชน์ในการ ใช้คลื่นความถี่นั้นด้วย

๑๐. รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคและต้องส่งเสริม สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเพราะประชาชนทุกคนเป็นผู้บริโภค

๑๑. รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน ไม่ใช่จ่ายเงินงบประมาณฟุ่มเฟือยอย่าง ที่ ผ่าน ๆ มา ไม่สร้างภาระรุงรังหนักหนาสาหัสแก่ลูกหลานในอนาคต และมีระบบภาษีที่เป็นธรรม

๑๒. รัฐต้องใช้มาตรการและกลไกเพื่อขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทุกรูปแบบ และจัด ให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบงานภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบและ พิจารณาเสนอความเห็นเพื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐ ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

การปฏิบัติงานในด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ ผู้ปฏิบัติงานทุกตำแหน่งจะปฏิบัติงานเหมือนกันโดยมีการแบ่งส่วนงานภายในสำนัก งานด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐเป็นการติดตามและตรวจสอบการที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. การกำหนดมาตรการ หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

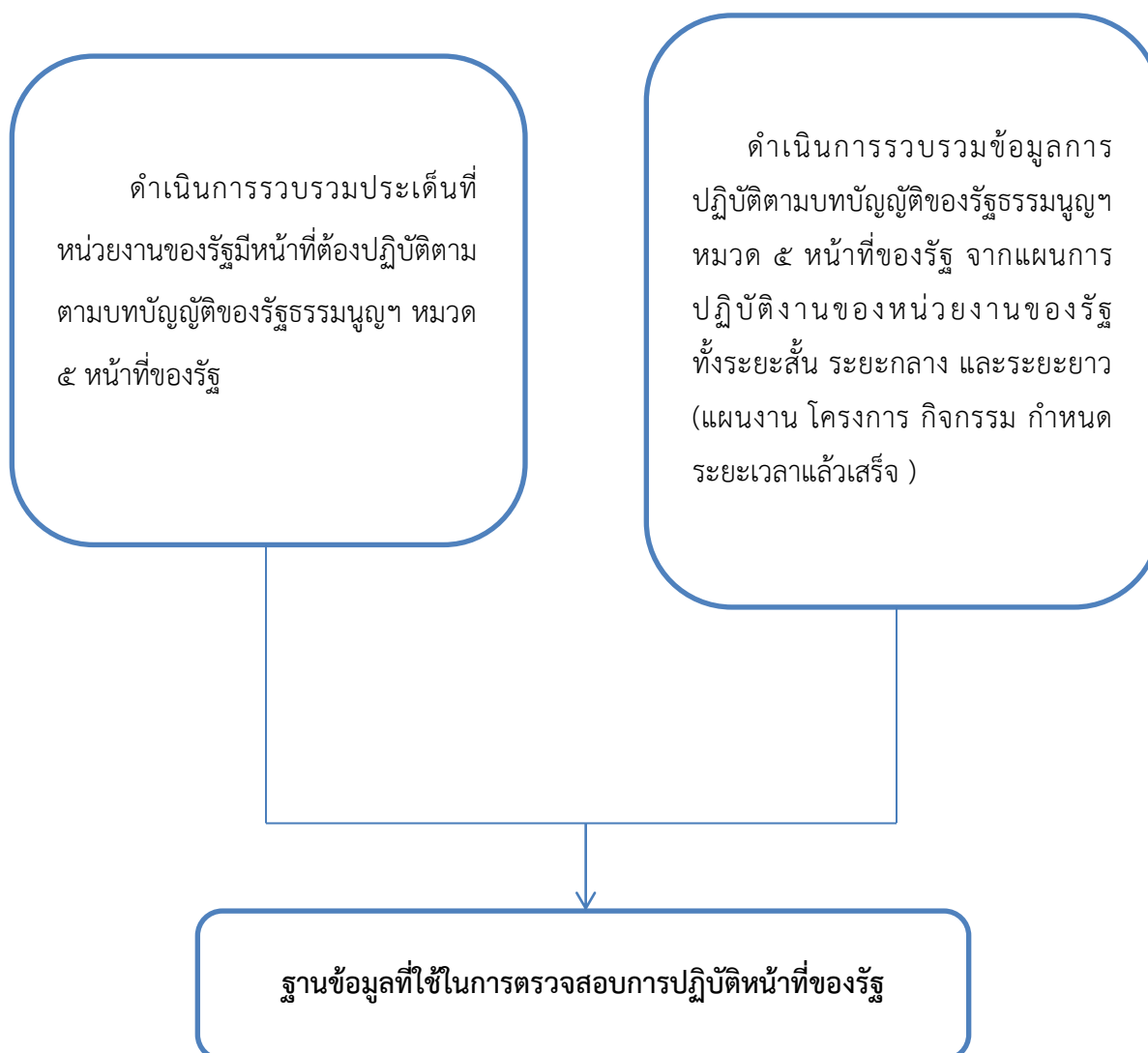
๑.๑ การประสานงาน

การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เพื่อทำความเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ ชี้แจงมาตรการ หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ และขอความร่วมมือหน่วยงานของรัฐในการมอบหมายเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เพื่อติดต่อประสานงานและรายงานผลการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐตามระยะเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

๑.๒ การจัดทำฐานข้อมูล

การจัดทำฐานข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ สำนักจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ นำมาเป็นฐานข้อมูลเพื่อใช้เป็นกรอบในการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ และใช้เป็นฐานข้อมูลในระบบข้อมูลสารสนเทศการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ ต่อไป

แผนผังการจัดทำฐานข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ

๒. การตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

ภารกิจด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐนั้น เป็นงานที่ต้องมีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้สามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐให้ถูกต้อง ครบถ้วน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ดังนั้นการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐจึงมีขั้นตอนดังนี้

๒.๑ การส่งหนังสือสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ

การส่งหนังสือสอบถามไปยังหน่วยงานของรัฐ เพื่อขอให้หน่วยงานของรัฐส่งแผนการปฏิบัติงาน แผนงาน หรือโครงการ ที่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ทั้งแผนการปฏิบัติงาน แผนงาน หรือโครงการ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

๒.๒ การบันทึกข้อมูลการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

ในระยะเริ่มแรกยังไม่มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ สำนักจะดำเนินการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานของรัฐ จัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อใช้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ในระยะถัดไป สำนักจะดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐขึ้น เพื่อสนับสนุนการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะช่วยให้การรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การแก้ไขปรับปรุงและการเรียกดูข้อมูลมีความสะดวกรวดเร็ว โดยระบบข้อมูลสารสนเทศการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐมีคุณสมบัติพื้นฐาน ดังนี้

- (๑) หน่วยงานของรัฐสามารถกรอกข้อมูลการรายงานผลการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ และส่งมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินผ่านทางระบบข้อมูลสารสนเทศการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ
- (๒) ระบบข้อมูลสารสนเทศการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ สามารถสืบค้นและแสดงข้อมูลในลักษณะจำนวนรวม สถิติ แผนภูมิ และรายงานผลในรูปแบบต่างๆ
- (๓) สามารถแสดงรายงานผลการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลให้แก่ประชาชนและผู้สนใจทั่วไป

๒.๓ การสรุปและรายงานผลการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

เมื่อได้รับแผนการปฏิบัติงาน แผนงาน หรือโครงการ ที่หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ทั้งแผนการปฏิบัติงาน แผนงาน หรือโครงการ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว สำนักจะดำเนินการตรวจสอบแผนการปฏิบัติงาน แผนงาน หรือโครงการ ตาม

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ หากพบประเด็นที่สมควรจัดทำข้อเสนอแนะ สำนักจะเสนอผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณา

เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ สำนักจะดำเนินการจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เสนอผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณา และเพื่อประกอบการจัดทำรายงานประจำปีผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒.๔ การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ (ในกรณี que เห็นว่าจำเป็น)

คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐจะแต่งตั้งในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนก่อนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีข้อเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรี โดยการแต่งตั้งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่จำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด ผู้ตรวจการแผ่นดินจะขอให้สำนักงานเจ้าบุคคลหรือสถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการในเรื่องนั้นได้ ตามที่จำเป็น หรือในกรณีที่ไมอาจหลีกเลี่ยงได้จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแทนก็ได้ โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ก่อนการจ้างหรือแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินต้องกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์และวิธีการจ้าง และค่าตอบแทน ของบุคคลหรือสถาบัน หรือการแต่งตั้งอนุกรรมการการพ้นจากตำแหน่ง ค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น และวิธีปฏิบัติงานของอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด”

คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ตรวจสอบ ติดตาม ศึกษาวิจัย ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะ เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะส่งไปยังหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ หรือเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรี (ครอบคลุมทั้งกรณีที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้วแต่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ และกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ)

คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วย

- ผู้ตรวจการแผ่นดิน ๑ ท่าน
- ผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ

- เจ้าหน้าที่สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ สามารถกำหนดประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐได้ทั้งสิ้น ๑๒ ประเด็น ดังนี้

ลำดับ	รธน. ๒๕๖๐	ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ
๑	มาตรา ๕๒	ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน
๒	มาตรา ๕๓	การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
๓	มาตรา ๕๔	การศึกษา
๔	มาตรา ๕๕	การสาธารณสุข
๕	มาตรา ๕๖	การจัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
๖	มาตรา ๕๗ (๑)	การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี
๗	มาตรา ๕๗ (๒) และมาตรา ๕๘	การจัดการสิ่งแวดล้อมและการคุ้มครองคุณภาพชีวิตของประชาชน
๘	มาตรา ๕๙	การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
๙	มาตรา ๖๐	การจัดการคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียม
๑๐	มาตรา ๖๑	การคุ้มครองผู้บริโภค
๑๑	มาตรา ๖๒	การรักษาวินัยการเงินการคลัง
๑๒	มาตรา ๖๓	การป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๕ การประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐ (ในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น)

เมื่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐจัดทำข้อเสนอแนะแล้วเสร็จ สำนักจะนำข้อเสนอแนะดังกล่าวเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นมีความจำเป็นต้องแจ้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินก่อนจะส่งรายงานพร้อมข้อเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรี สำนักจะดำเนินการจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

๓. การจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะส่งไปยังคณะรัฐมนตรี

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบ และแสวงหาข้อเท็จจริง จัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นและข้อเสนอ รวมถึงกำหนดมาตรการ หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐ ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ กรณีหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

เมื่อสำนักรวบรวมและประมวลผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ พบว่ามีหน่วยงานที่ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ สำนักจะดำเนินการส่งหนังสือขอให้หน่วยงานของรัฐชี้แจงและเร่งรัดการดำเนินการ พร้อมทั้งให้ส่งแผนการปฏิบัติงาน แผนงาน หรือโครงการ และระยะเวลาแล้วเสร็จมาเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบ

๓.๒ กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐแล้ว แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

เมื่อสำนักรวบรวมและประมวลผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ พบว่ามีหน่วยงานที่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐแล้ว แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ สำนักจะดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐในด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณา ตรวจสอบ ติดตาม ศึกษาวิจัย ประเมินผล และจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะส่งไปยังคณะรัฐมนตรีทราบ

๓.๓ กรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมต่อประชาชน (กรณีเรื่องร้องเรียน หรือกรณี Own Motion)

ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญฯ สำนักจะรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

๓.๔ กรณีหน่วยงานของรัฐเพิกเฉย ไม่ส่งแผนการปฏิบัติงานตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ

หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

หากสำนักได้ดำเนินการส่งหนังสือขอให้หน่วยงานของรัฐชี้แจงหรือเร่งรัดการดำเนินการในกรณีหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐแล้ว แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือกรณีหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ แต่หน่วยงานของรัฐเพิกเฉย ไม่รายงานผลความคืบหน้าให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ สำนักจะดำเนินการดังนี้

(๑) สำนักจะมีหนังสือเร่งรัดไปยังปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานในองค์กรอิสระต่างๆ เพื่อให้ส่งการตามควรแก่กรณีและให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากยังไม่ดำเนินการใดๆ จะดำเนินการตามข้อ (๒)

(๒) สำนักจะมีหนังสือเร่งรัดไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ส่งการตามควรแก่กรณีและให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากยังไม่ดำเนินการใดๆ จะดำเนินการตามข้อ (๓)

(๓) สำนักจะรวบรวมข้อมูลที่ได้ขอให้หน่วยงานของรัฐชี้แจงหรือเร่งรัดการดำเนินการในกรณีหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐแล้ว แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือกรณีหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ แต่หน่วยงานของรัฐเพิกเฉย จัดทำเป็นรายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีทราบ ต่อไป

๔. การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ สำนักต้องดำเนินการรวบรวมผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ดำเนินการหรือไม่ดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญฯ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

มาตรฐานงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	มาตรฐานระยะเวลา/มาตรฐานในเชิงคุณภาพ
การจัดทำหนังสือสอบถามไปยังหน่วยงานของรัฐ เรื่อง การตรวจสอบหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	๑ - ๒ วันทำการ
การรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ ของแต่ละหน่วยงาน	๑ - ๒ เดือน
การสรุปผลข้อมูลการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ ของแต่ละหน่วยงาน	๑ เดือน
การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ (ในกรณี que เห็นว่าจำเป็น)	๑ เดือน
การประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐ (ในกรณี que เห็นว่าจำเป็น)	๑ ครั้ง
การจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะส่งไปยัง คณะรัฐมนตรี	๑ เดือน
การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี	ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

ระบบติดตามประเมินผล

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐจะติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานโดยการประชุม เพื่อทบทวน ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง แล้วนำเสนอต่อผู้บริหาร

แนวทางการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ สามารถดำเนินภารกิจได้อย่างราบรื่น และเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐมีแนวทางการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยมีการประชุมเพื่อติดตามงาน เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารทราบปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ทันที่

เอกสารอ้างอิง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดิน ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑

แบบฟอร์ม

แบบรายงานภารกิจที่หน่วยงานต้องดำเนินการตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ

รายงานครั้งที่	
ข้อมูล ณ (ว/ด/ป)	

๑. การจัดทำกฎหมาย

ลำดับ	รัฐธรรมนูญ	กฎหมาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	การดำเนินการ	
				ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลการดำเนินการ

๒. แผนการปฏิบัติงาน แผนงาน โครงการ และระยะเวลาดำเนินการ

ลำดับ	รัฐธรรมนูญ	แผนการปฏิบัติงาน/แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	การดำเนินการ	
				ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลการดำเนินการ

ผู้รับผิดชอบการรายงาน _____ ตำแหน่ง _____

กลุ่มงาน _____ สำนัก / กอง _____

กรม _____ กระทรวง / หน่วยงาน _____

โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____ E-mail address _____

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตารางกำหนดระยะเวลาการรายงานผลการดำเนินการตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ
ตามรัฐธรรมนูญฯ

ปีงบประมาณ พ.ศ.

ระยะเวลารายงานผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.	วันสิ้นสุดการรายงานผลการดำเนินการ
<u>ครั้งที่ ๑</u> วันที่ ๑ ตุลาคม ถึง ๓๑ มีนาคม	ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน
<u>ครั้งที่ ๒</u> วันที่ ๑ เมษายน ถึง ๓๐ กันยายน	ภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม